Toespraak Hans Wiegel bij gelegenheid van de viering van het 40- jarig bestaan van de VVD op 29 januari 1988.

Dames en heren.

Vroeger werd er pas geklapt als je wat zinnigs had gezegd mevrouw Sint kan zien dat bij ons de panelen ook al aardig aan het schuiven zijn!

Hulde aan de organisatoren, daar zou ik maar mee willen beginnen dames en heren, aan Hugo Dittmar en de zijnen voor het organise- ren van deze prachtige feestavond. En dank aan de grandioze wegenbouwkapel die nog nooit een cent roadpricing met elkaar heeft betaald en toch hier vanavond speelt.

Rudolf de Korte had vanavond zijn schoenlapper bii zich. Ik had vroeger altijd een stratenmaker bij me, dat weet u nog wel. De geachte mimespeler zag er alleen vanavond iets anders uit. Overigens vond ik hem een van de zeldzamen op het politieke toneel: een die geen lawaai maakt en toch veel zegt.

Ik hoor de slechterikken onder u al mompelen dat mijn intermezzo ia ingepland om voor het omgekeerde te zorgen.

Het is terecht dacht ik, dat we hier vanavond feest vieren. Van de drie hoofdstromingen in de nederlandse politiek is het liberalisme de enige die sinds de oorlog sterker is geworden. De Partij vande Arbeid haalde, in1946 bijna een derde van de stemmen, dat was toen geen doorbraak noch kwam er een daarna.

De Katholieke Volkspartij was in 1946 net zo groot als het hele CDA nu. Het is dames en heren, nog niet eens zo lang geleden dat
de drie CDA-partijen de absolute meerderheid in de Tweede Kamer
hadden.

Wij waren er nog niet eens in 1946. Dat gebeurde pas in 1948.

Onze ontwikkeling, om het beeld van Oud maar te gebruiken, is er een geweest in korte golven: op- en neergang, maar ook in een lange golf die ons steeds heeft voortgestuwd. Toen in 1947, Leendert Ginjaar heeft er al aan herinnerd, een nieuw sterk socialistisch getint werkprogram van de Partij van de Arbeid uitkwam, was dat voor Oud de druppel die de emmer deed overlopen. Hij schreef zijn befaamde artikel in het Algemeen Handelsblad. De voorzitter van de Partij van de Vrijheid, Stikker, reageerde daar positief op. Hij toonde zich bereid mee te werken aan de oprichting van een nieuwe partij.

Die kwam er op 24 januari 1948 en haalde bij de eerstvolgende verkiezing voor de Tweede Kamer 8 zetels. Nu zouden dat er 12 zijn geweest en als Aad Geurtsen zijn zin

krijgt gewoon weer 8.
Die 5Oer jaren werden afgesloten met een grandioze overwinning.
De VVD ging van 13 naar 19 zetels, de kiezers waren rooms, rood, blue. Oud had een vlijmscherpe oppositie gevoerd. Het was op zijn 72ste een persoonlijke overwinning; onze leidslieden van nu hebben nog een hele toekomst voor zich.
De 5Oer iaren, jaren van de sprong vooruit, werden afgesloten in 1959 met het kabinet de Quay. Korthals, toen al zeer geliefd bij de JOVD, was de eerste na-oorlogse vice-minister-president.
De jaren '60 waren jaren van stabilisatie. Dat is nog meer bij- zonder dan blijkt uit de cijfers. Want in 1962 dreigde een ramp:
statenverkiezingen. Indien die uitslag van toen de uitslag was geweest van de Kamerverkiezing, dan was alle winst in één klap weg geweest. De oorzaken waren onder andere naar buiten komende controverses over het beleid van minister Visser en onderhuidse problemen rond het leiderschap. Dat in één jaar tijd, bij de verkiezingen van 1963, de VVD erin slaagde voor de helft terug te komen is te danken aan Toxopeus. Hij leidde de VVD in die campagne met vaste hand, met inspiratie en gaf de VVD nieuwe kracht. Vanmiddag was hij hier, maar kon er helaas vanavond niet bijzijn .
Vanavond is hier wel Mollie Geertsema, die samen met Toxopeus onze VVD in de 60er jaren aanvoerde, doch niet in "duo-leider- schap". Het was meer een duet, want ze leidden de VVD om beurten. Fijn dat zij vanavond en vanmiddag in ons midden zijn.
Wij vierden in 1968 ons 20-jarig bestaan. Als partij van Toxopeus, Geertsema en Van Riel. Ik zat toen als bescheiden jong kamerlid op de zesde rij en we luisterden onder andere naar Stikker en naar Oud. Zij waren toen voor het laatst bij ons. Weet u het nog? Oud, toen boven de 80, besloot zijn redevoering met enkele regels uit het gedicht de Ploeger van Roland Holst: "Ik zal de halmen niet meer zien noch binden ooit de volle schoven, maar doe mij in den oogst geloven waarvoor ik dien". Ontroerend hoe dat tijdperk werd afgesloten.
In de 70er jaren gingen wij een nieuwe fase in. Verstarde verhoudingen verschoven, dogma's werden gerelativeerd, stereotiepen onderuit gehaald, D'66 was opgericht. Werknemers vonden niet langer dat zij persé op de Partij van de Arbeid moesten stemmen. Katholieken en protestanten verlieten hun oude partijen. De ondogmatisch optredende VVD, volkspartij voor heel ons volk, werd een partij voor brede lagen in onze samenleving. Het waren de jaren met Haya, Harm van Riel en Frits Korthals Altes als

algemeen secretaris. Het waren de jaren van de verkiezing van 1972/ van 5 jaar taaie en zware oppositie, de verkiezing van 1977 en van een bijzondere formatie daarna waaraan in ieder geval twee nederlanders en een kleine middenstander in het horecawezen dankbare her inner ineen bewaren.
Nu zijn wij aan het eind van de 80er jaren. Evenzo turbulent; met de overwinningen in 1982, het plotseling overlijden van de loyale en integere Koos Rietkerk en de teleurstellingen in 1986.
De 90er jaren liggen voor ons. Alle drie de stromingen in de nederlandse politiek bezinnen zich nu op die 90er jaren. De Partij van de Arbeid met haar schuivende panelen/ hand in hand door Pronk gemaakt met Kok en Sint, die het na wat geblaas van binnenuit en buitenaf weer haastig van zich afschoven. De titel klopt in ieder geval.
En dan het CDA met haar zorgzame samenleving. Hier en daar conservatief genoemd. Is dat zo? Ik heb het opgezocht in de dikke Van Dale. Wat staat daar bij zorgzaam? Vol zorg. Steeds zorgend. Een zorgzaam huismoedertje, dat klopt toch, écht CDA. Ik zie professor Steenkamp, hij is vader van het CDA, aarzelend zijn instemming betuigen.
De VVD heeft voor de 90er jaren haar bestek gepresenteerd, bekritiseerd door onze tegenstanders, dus een stuk waar wat in staat. Ik acht het van groot belang dat het in de komend maanden door de achterban stevig wordt qehanteerd. Een eigentijdse vertaling is

het. We moeten proberen onze liberale uitgangspunten te vinden.
Hoe willen we nu niet alleen de zwakken beschermen/ maar vooral hen ook sterker maken? Hoe zien wij nu de ontwikkeling van de zelfstandige kracht waar Thorbecke in 1869 in zijn narede over schreef? Ik noem het in een paar trefwoorden.
Wij willen een overheid die de voorwaarden schept voor de ontplooiing van de mens.
"Wij willen geen overheid", zei Oud in 1968,"die zich gedraagt als de voogdes over een onmondig volk".
"Wij willen geen overheid", zei Thorbecke, "die de honger van vandaag wil stillen met de maaltijd van gisteren". We moeten nu onze aandacht richten op de vertaling van dit soort vragen en op de inhoudelijke uitgangspunten van ons beleid.
Daar is ook tijd voor, want kamerverkiezingen zijn er pas over twee jaar. In die tussentijd verwachten wij van diegenen aan wie wij ons vertrouwen hebben gegeven dat zij het huidige kabinetsbeleid samen met onze partners tot een succes maken. Wij verwachten

ook dat zij straks staan voor dit beleid, dat zij koers houden en dat zij die koers niet door anderen laten bepalen. Ook verwachten wij dat zij geen grote politieke stromingen, van samenwerking met ons, op voorhand uitsluiten. Straks, dat is het belangrijkste bij de keuze van onze partner, moeten wij ons program als toetssteen nemen en beschouwen en dan bezien met wie wij het meeste van onze ideëen kunnen realiseren. Dat moet het ijkpunt zijn, immers dat verwachten onze kiezers van ons.
Zo'n houding dames en heren, moet tevens het rustige antwoord zijn op allerlei reakties van de buitenwacht. Op kritiek, op flirtations zoals onlangs die van de heer Meijer, de man achter Kok, die met opmerkelijke hartelijkheid heeft gezegd dat wii niet bang hoefden te zijn voor stemmenverlies als het tot een coalitie Partij van de Arbeid-VVD zou komen. Mensen die midden in de politiek zitten zouden daar misschien iets achter zoeken. Zoiets van de vos en de passie.
Voor de meesten van ons, ik hoor daartoe, is het allemaal wat moeilijker te vatten. Laten wij het vanavond, maar alleen vanavond (want het is tenslotte feest, mevrouw Sint is in ons midden) de uitlatingen van de heer Meijer beschouwen als een gewone menselijke hartelijkheid waar we graag een applaus voor over hebben.
De twee jaar die dit kabinet nog te gaan heeft moeten we goed gebruiken door, het beleid tot een succes te maken, ons elan te herkrijgen, weer zelfvertrouwen uit te stralen en programmatisch herkenbaar te zijn.
Op weg hier naar toe, de afstand is lang, heb ik de weekbladen van deze week weer allemaal eens doorgebladerd. Dat is heel wat nuttiger dan allerlei speculaties over de vraag wie er straks lijsttrekker gaat worden. In de eerste plaats is dat nu niet aan de orde. In de tweede plaats wordt dat niet via de media maar door onze eigen achterban uitgeraaakt en in de derde plaats is het zo dat ter gelegener tijd u van degenen die beschikbaar zijn toch gewoon de beste kiest! Wat moeten we nu doen? Op basis van onze liberale principes een beleid voeren van gezond verstand, sprekend tot het hart van de mensen.
Bij wijze van voorbeeld, en daar wil ik het tweede deel van mijn betoog aan wijden, een paar losse kanttekeningen. Wat willen de mensen en wat willen wij? Leven in een vrij en veilig land. Goed

onderwijs en een toekomst voor onze kinderen. Zekerheid voor als we straks oud zijn. Werk met een behoorlijk inkomen, een beetje bezit en leven in een schoon mooi land.

Een land met toekomst, een land om van te houden.
Sprekend over die vrijheid en veiligheid dames en heren, zou ik willen zeggen dat wij ons op dat terrein altijd duidelijk hebben geprofileerd en dat wij ook aan invloed hebben gewonnen. Nederland is weer een volwaardig en volledig lid van het westelijk bondgenootschap. Dat moet zo blijven. Wij moeten niet de lasten van ons bondgenootschap op de schouders van anderen afwentelen. Internationaal moeten we waakzaam blijven, juist ook na het akkoord tussen Reagan en Gorbatsjov. Wel verder gaan met europese defensieve samenwerking, maar vooral geen verzwakking doch juist versterking van onze band met de Verenigde Staten. Wij mogen nooit vergeten, ik zeg het uit dankbaarheid maar ook met het oog op de toekomst, dat wij dankzij de Amerikanen hier in vrijheid leven.
Ook wat betreft de veiligheid in eigen land is de VVD steeds klip en klaar geweest. Toch zijn de burgers hier niet tevreden, ik vraag daar aandacht voor. In de criminaliteitsbestrijding moeten wij het voortouw zien te houden, daarom is het uitstekend dat bij de bezuinigingen politie en justitie worden ontzien en dat er meer gevangenissen worden gebouwd. Maar burgers, overheid en samenleving zullen de komende jaren meer voor onze veiligheid over moeten hebben. We zullen er alles aan moeten doen om ons politie-apparaat beter te laten funktioneren en om de politiemensen, die zich inzetten voor onze veiligheid, volledig gemotiveerd hun werk te laten doen.
Een concrete aktualiteit: het kan niet dat door het cellentekort misdadigers die zijn opgespoord moeten worden losgelaten. Hoe onprettig ook: in een situatie als deze zijn paardemiddelen uit de politieke apotheek nodig. Anders gezegd, beter twee criminelen in een cel dan een van hen op vrije voeten.
Naast onze inzet dat de burgers vrij kunnen zijn van vrees voor hun veiligheid, zijn we ook steeds herkenbaar geweest waar het gaat om de ontplooiing van de mens.
Goed onderwijs dus en dat begint al op de basisschool. Dat is wezenlijk voor de kansen van onze kinderen en voor de toekomst van onze samenleving. Hetgeen betekent, goede onderwijzers aan wie stevige eisen mogen worden gesteld. Kindvriendelijkheid prima, maar ook leren lezen en rekenen zijn gewone dingen.
Het klinkt ouderwets, maar ik zeg het uit volle overtuiging.
Juist voor kinderen uit gezinnen waarvan de ouders niet verder hebben geleerd is goed onderwijs, degelijk onderwiis, de voorwaarde voor een ooede toekomst.
In de tweede plaats zou ik van harte het betoog van de voorzitter van het KNOV, we

hebben hem meer gezien, willen onderschrijven: "meer beroepsgericht onderwijs en hoogwaardig middelbaar onderwijs". Behartenswaardige woorden zijn dat. Onze jeugd van vandaag kiest zelf niet meer voor pretpakketten. En ook de gymnasia - ik heb er zelf op gezeten en ik heb het ook nog afgemaakt dus die persoonlijke noot mag - behouden, onder leiding van de beste rectoren, of dat nu vrouwen of mannen zijn.
Kortom, graag ook de komende tijd daar voor veel aandacht, net als vroeger. Herinnert u zich nog, ik heb Haya al genoemd, Jeanne Fortanier? Wij moeten de lijn door hen aangegeven naar de toekomst doortrekken.
Gaat het ons om de kansen voor onze jeugd, ook een speciale inzet voor de ouderen in onze samenleving is van groot belang. Aanpassing van het sociale zekerheidsstelsel, waarmee hopelijk een begin kan worden gemaakt. Want laten we de zorg niet onderschatten die de ouderen in ons land hebben over hun toekomst.
Ik noem vanavond slechts één punt, uitgaande van ons beginsel der sociale gerechtigheid. De bejaarden van nu hebben, met hard werken aan de wederopbouw van ons land, de welvaart gemaakt die wij nu hebben. Aanpassingen van onze sociale wetgeving zullen ook de komende jaren financieel nodig zijn. We moeten realistisch zijn, maar we hebben ook onze idealen en onze beginselen en daarom zou ik willen bepleiten om, binnen de beperkte financiële middelen die er zijn, toch ons uiterste best ervoor te doen om de AOW, houvast en zekerheid voor de bejaarden, overeind te houden. In de komende discussie over het rapport van Drees jr. moeten we het voortouw nemen met als inzet onze verantwoordelijkheid voor de ouderen in ons land.
En wat doen we voor al diegenen tussen jong en oud? Ook hier als uitgangspunt: de taak van de overheid is het scheppen van voorwaarden voor vrijheid, verantwoordelijkheid en ontplooiing en een economische politiek gericht op kansen voor ons bedrijfsleven. Dat betekent dus bijzondere aandacht voor het midden- en kleinbedrijf en de landbouw. Het betekent ook lastenverlichting voor burgers en bedrijfsleven. Het terugdringen van het collectivisme: de "Bert-norm", typerend voor het politieke jargon van vandaag. Dat klinkt overigens heel anders dan de "ZijIstra-norm" van vroeger. De "Bert-norm" is geen liberale norm. Als ik zou zeggen dat die wel liberaal was dan zou de heer De Vries door de grond zakken. Ik constateer het dus in alle objectiviteit, want 60% van het nationaal inkomen naar de collectiviteit, dat is geen liberale norm. We zullen voorzichtig gezegd een andere kant uit moeten: naar evenwicht tussen overheid en burger, tussen collectiviteit en individu en binnen de particuliere en de collectieve

uitgaven een verschuiving naar de investeringen. Dat betekent voor de toekomst van ons land een goede infrastructuur: wegen, telecommunicatie, technologische vernieuwing, verbetering van het milieu, waaraan de commissie Geurtsen terecht grote aandacht besteedt en aan wetenschappelijk medisch onderzoek. Bijblijven dus, doorlopen ook, want we zijn achterop geraakt en moeten harder lopen, niet korter en misschien wel langer werken. Constructies a la de ATV zijn goed bedoeld doch kosten teveel en zijn geen bijdragen aan de economische groei. Het klinkt hard, maar we zullen de weg terug moeten.
Wat geldt voor de overheid geldt voor ons allemaal. Meer investeren in de toekomst, bezitsvorming dus bijvoorbeeld. Sparen, want wie iets heeft is vrijer, onafhankelijker en sterker. De zelfstandige kracht dus. Daarom bijvoorbeeld zou ik vanavond een pleidooi willen houden voor een positieve opstelling van onze kant ten opzichte van de voorstellen die de bezitsvorming dienen en het sparen bevorderen. Ook als die van de Partij van de Arbeid komen. Een voorstel als dat van de heer Vermeent heeft tot strekking de verbetering en vermeerdering van het individuele aandelenbezit bij de werknemers en verdient onze serieuze overweging. Waarom geen blik over de grens? Zien naar de Britse Prime-Minis- ter die het eigen woningbezit door de verkoop van woningwetwoningen enorm heeft bevorderd. Goed zakelijk, principieel elektoraal.
Dat geldt zowel dames en heren, ja men moet de waarheid spreken, voor het materiele als ook voor het immateriële vraagstuk. Ook
daar dienen onze liberale beginselen het beginsel richtsnoer te zijn van de tolerantie. Ik versta onderverdraagzaamheid niet het constateren dat anderen anders kunnen denken, maar het respecteren dat dit zo is en daar dan ookrekenig meehouden. In wezen is in dit soort vraagstukken te handelen zoals Ginjaar en de Ruiter het vraagstuk der abortus tegemoet traden. Elkaar proberen te vinden in een zodanige uitspraak dat over dit soort aangelegenheden; die het persoonlijk geweten van een ieder raken; geen politieke strijd meer komt tot heil van onze samenleving.

Dat was zomaar een hand vol punten om ons terug te voeren naar waar wij voor staan. Ik zou het nog in één zin willen samenvatten; wij willen een samenleving van en voor vrije en verantwoordelijke mensen; die in verdraagzaamheid en rechtvaardigheid werken aan de ontplooiing van een ieder. Dat ideaal moeten we met verve uitdragen; eensgezind; vol enthousiasme; vol inspiratie.

Voor de VVD is de toekomst 40 jaar geleden begonnen. Met in de 50er jaren een sprong vooruit en in de 60er jaren stabilisatie; met in de 70er jaren een tweede sprong vooruit en in de 80er jaren stabilisatie. Waarom niet in de 90er jaren die derde sprong vooruit? Vanavond is het feest; morgen vieren we het; dat kan nog steeds op onze vrije zaterdag; zondag rusten we uit en maandag gewoon aan de slag; want die 90er jaren en daar rond ik mee af, beginnen al over twee jaar bij de kamerverkiezing in 1990.
Dank u vriendeliik.